

Granskning av kommunens arbete med ungdomskriminalitet och avhopparverksamhet

Rapportutkast

Växjö kommun

KPMG AB

2024-09-27

Antal sidor: 20

Antal bilagor: 1

Växjö kommun

Granskning av kommunens arbete med ungdomskriminalitet och avhopparverksamhet

2024-09-27

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Bakgrund	4
2.1	Syfte och revisionsfrågor	4
2.2	Avgränsning	5
2.3	Revisionskriterier	5
2.4	Metod	5
3	Resultat av granskningen	6
3.1	Styrande förutsättningar	6
3.2	Organisation och ansvarsfördelning	7
3.3	Samverkan	10
3.4	Arbetsätt och insatser	11
3.5	Uppföljning och utvärdering	15
4	Samlad bedömning och rekommendationer	19
5	Bilaga A	21

1 Sammanfattning

De förtroendevalda revisorerna i Växjö kommun har givit KPMG i uppdrag att genomföra en granskning av kommunens arbete med att bryta kriminalitet hos ungdomar. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2024.

Syftet med granskningen har varit att bedöma om nämnden för arbete och välfärd har ett ändamålsenligt arbete med insatser till unga i kriminalitet och avhoppare för att bryta deras kriminella livsstil.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att nämnden för arbete och välfärd delvis har ändamålsenligt arbetssätt med insatser till unga i kriminalitet och avhoppare för att bryta deras kriminella livsstil.

Bakgrunden till vår samlade bedömning är att det finns flera delar i arbetet som utvecklats under 2024 (samt under perioden för denna granskning) men som samtidigt inte dokumenterats och förankrats fullt ut. Vi menar att det behövs förtydligande av roller och ansvar inom organisationen, stärkt kontroll av följsamhet till gällande rutiner och utvärdering av insatsers effekt.

I det följande redovisas våra bedömningar och rekommendationer kopplat till revisionsfrågorna.

Revisionsfråga	Bedömning
Har nämnden säkerställt att arbetet är organiserat på ett tydligt sätt, vad gäller ansvar och roller?	Delvis
Finns det ett systematiskt arbete för att säkerställa att arbetet genomförs i enlighet med fastställda rutiner och arbetssätt?	Nej
Finns det ändamålsenliga insatser i syfte att motverka nyrekrytering till eventuella gängmiljöer samt hjälpa och stötta avhoppare?	I allt väsentligt
Använder nämnden strukturerade bedömningsmetoder i arbetet med ungdomar i kriminalitet?	Delvis
Har nämnden säkerställt att det finns en etablerad och fungerande samverkan med andra myndigheter gällande arbetet med ungdomar i kriminalitet och avhoppare?	I allt väsentligt
Har nämnden ett systematiskt arbete med uppföljning, utvärdering och utveckling av insatserna?	Nej

För närmare beskrivning av bakgrunden till våra bedömningar hänvisar vi till respektive avsnitt i revisionsrapporten.

Utifrån våra iakttagelser och bedömningar rekommenderar vi nämnden för arbete och välfärd att:

Växjö kommun

Granskning av kommunens arbete med ungdomskriminalitet och avhopparverksamhet

2024-09-27

- Säkerställa att det finns en antagen organisationsstruktur med tydliga roller och ansvar för arbetet med ungdomskriminalitet och avhopparverksamhet.
- Säkerställa att det finns beslutade och dokumenterade arbetsätt och rutiner för arbetet med ungdomskriminalitet och avhopparverksamhet.
- Säkerställa att bedömningsmetoder med syfte att kartlägga behov på individnivå genomförs inom ramen för utredningsarbetet.
- Säkerställa att tillräckliga kontroller genomförs av rutiner och arbetsätt genom stärkt systematik i arbetet med egenkontroller.
- Följa upp och utvärdera insatsers effekter systematiskt.

2 Bakgrund

De förtroendevalda revisorerna i Växjö kommun har givit KPMG i uppdrag att genomföra en granskning av kommunens arbete med att bryta kriminalitet hos ungdomar. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2024.

Brottsligheten är ett samhällsproblem med påverkan på såväl enskilda som samhället i stort. På senare tid har Sverige drabbats av allvarlig brottslighet med koppling till kriminella nätverk som präglas av bland annat dödligt skjutvapenvåld, narkotikahandel, angrepp på välfärdens utbetalningssystem och undandragande av skatter och avgifter. Därutöver finns det sedan länge omfattande problem med brottslighet som exempelvis avser våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck och sexuellt våld mot kvinnor. Situationen har bidragit till att människors otrygghet över tid har ökat i stora delar av det svenska samhället.

Kommunen ska enligt socialtjänstlagen bistå med hjälp- och stödinsatser som inte faller inom någon annan myndighets ansvarsområde. En del av dessa insatser kan avse stöd till personer som vill lämna organiserad brottslighet. Insatser för dessa individer är förutom att vara återfallsförebyggande för individen också en del i det samhälleliga brottsförebyggande arbete. Personer som varit en del av en organiserad brottslighet kan även vara brottsoffer, vilka socialnämnden har ett särskilt ansvar för. Socialtjänsten har även ett särskilt ansvar för barn och unga där lagen gör gällande att kommunen ska verka för att barn och ungdomar växer upp under trygga och goda förhållanden. Kommunen ska med särskild uppmärksamhet följa utvecklingen hos unga som visar tecken på en ogynnsam utveckling. Kommunen har även ett ansvar uppmärksamma barn och ungdomar som begår brott och vid behov motivera dem och deras föräldrar att ta emot erbjudna insatser. Dessutom har socialnämnden ett ansvar för utdömda påföljder till unga lagöverträdare.

Tidigare granskning gällande missbruk och kriminalitet för unga visade på brister kopplat till det förebyggande arbete. I riskanalysen för verksamhetsåret 2024 har kommunens revisorer identifierat en risk vad gäller kommunens brottsförebyggande insatser samt arbete mot gängkriminalitet ser ut.

2.1 Syfte och revisionsfrågor

Granskningen har syftat till att bedöma om nämnden för arbete och välfärd har ett ändamålsenligt arbete med insatser till unga i kriminalitet och avhoppare för att bryta deras kriminella livsstil.

Granskningen har besvarat följande revisionsfrågor:

- Har nämnden säkerställt att arbetet är organiserat på ett tydligt sätt, vad gäller ansvar och roller?
- Finns det ett systematiskt arbete för att säkerställa att arbetet genomförs i enlighet med fastställda rutiner och arbetssätt?
- Finns det ändamålsenliga insatser i syfte att motverka nyrekrytering till eventuella gängmiljöer samt hjälpa och stötta avhoppare?

- Använder nämnden strukturerade bedömningsmetoder i arbetet med ungdomar i kriminalitet?
- Har nämnden säkerställt att det finns en etablerad och fungerande samverkan med andra myndigheter gällande arbetet med ungdomar i kriminalitet och avhoppare?
- Har nämnden ett systematiskt arbete med uppföljning, utvärdering och utveckling av insatserna?

2.2 Avgränsning

Granskningen avser revisionsår 2024. Granskningsobjekt för denna granskning är nämnden för arbete och välfärd.

2.3 Revisionskriterier

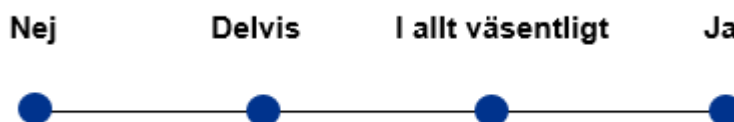
Granskningen har utgått från nedanstående revisionskriterier:

- Kommunallagen (2017:725) 6 kap. 6 §
- Socialtjänstlagen (2001:453) 2 kap. 1 §, 3 kap. 3 § samt 5 kap. 1§
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete, SOSFS 2011:9
- Tillämpbara interna regelverk, policyer och beslut

2.4 Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier och intervjuer (se fullständig förteckning Bilaga A).

De bedömningar som avlämnas i granskningen har utgått ifrån följande bedömningsnivåer.

Samtliga som har intervjuats för granskningen har getts möjlighet att faktakontrollera rapporten (se Bilaga A).

3 Resultat av granskningen

3.1 Styrande förutsättningar

Av reglemente¹ framgår att nämnden för arbete och välfärd ansvarar för kommunens uppgifter enligt socialtjänstlagen (SoL).

Kommunfullmäktige anger kommunens politiska mål för verksamhetsåret i budget för 2024, med plan för 2025 och 2026². Under målområdet "Styra och stödja för en hållbar utveckling" och inom ramen för målet "Alla som bor, verkar och lever i Växjö kommun ska känna trygghet och tillit" framför kommunfullmäktige att en satsning ska göras i att stärka arbetet med brottsförebyggande insatser mot yngre. Ansvarig för satsningen är nämnden för arbete och välfärd, tillsammans med kommunstyrelsen.

Satsningen, och det mål som denna ligger under, mäts med hjälp av totalt fyra indikatorer. Dessa indikatorer är följande:

- a) Segregationsbarometern: ojämlikhetsindex
- b) Trygghetsmätningen: Konkret känsla av otrygghet
- c) Anmälda brott om skadegörelse per 1 000 invånare
- d) Invånare 16–84 år med avsaknad av tillit till andra, andel (%)

Av nämnden för arbete och välfärds internbudget³ förtydligas satsningen ytterligare, bland annat vilken kostnad satsningen innebär för nämnden. Kostnaden uppgår till 0,8 mkr. Nämndens verksamhetsplaner för 2024⁴ anger ett flertal aktiviteter kopplade till målbilderna och uppdragen.

¹ Reglemente för nämnden för arbete och välfärd, 2023-08-29, kommunfullmäktige

² Budget 2024: med plan för 2025 och 2026, 2024-03-19, kommunfullmäktige

³ Arbete och välfärd, internbudget 2024, 2024-02-28, nämnden för arbete och välfärd

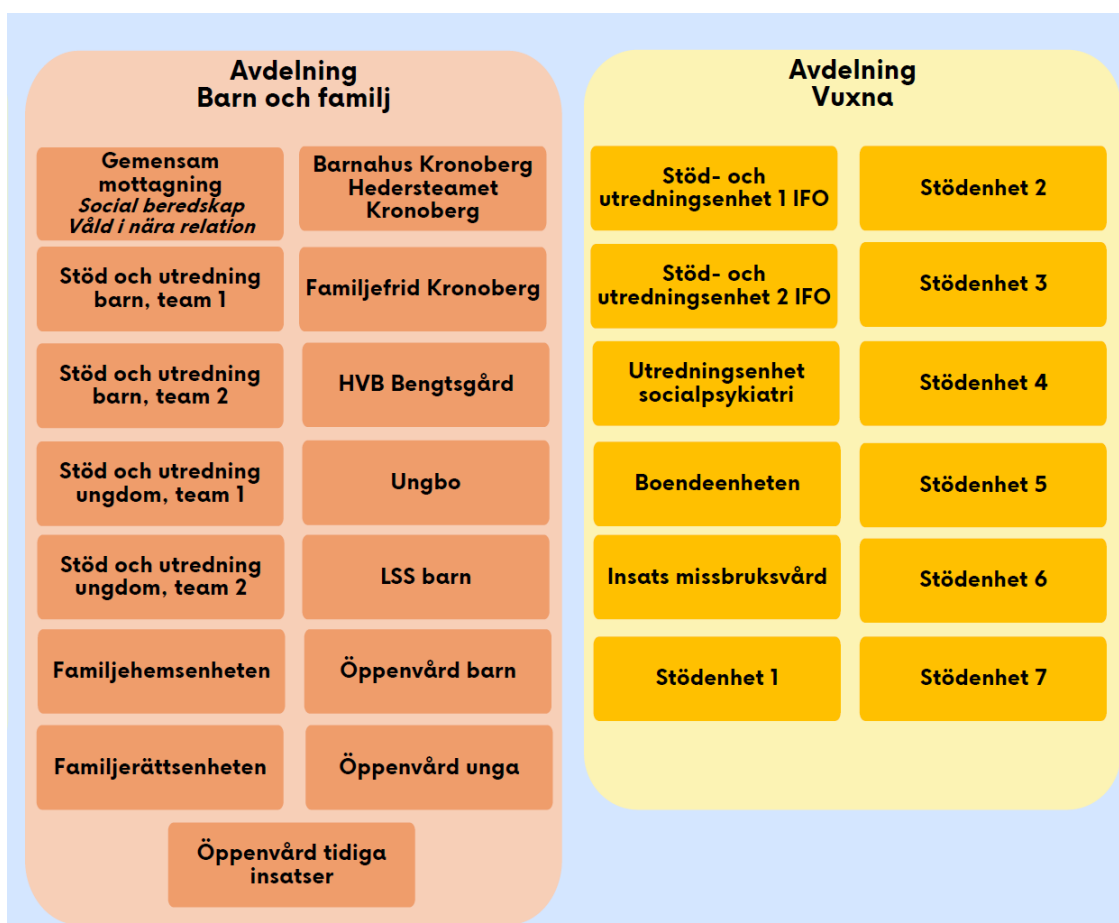
⁴ Verksamhetsplan, arbete och välfärd, datum och beslutsfattare saknas

3.2 Organisation och ansvarsfördelning

3.2.1 Arbete för att förebygga och motverka ungdomskriminalitet

Organisation

Bilden nedan beskriver de två avdelningar inom förvaltningen för arbete och välfärds som berörs i denna granskning.

Avdelning barn och familj ansvarar för frågor som rör ungdomar 0–20 år i riskzon, barn som far illa eller behöver stöd samt föräldrar som behöver stöd i sin föräldraroll. Inom avdelningen finns även en fältverksamhet. I avdelningens uppdrag ingår förebyggande och tidiga insatser, utredningar om den enskildes behov samt tillsättande och uppföljning av stöd- och behandlingsinsatser samt boende för barn och ungdomar.

Avdelning vuxna ansvarar för boenden, boendestödsgrupper och träffpunkter för personer med psykisk funktionsnedsättning. Avdelningen ansvarar också för att bevilja sysselsättning till personer med psykisk ohälsa enligt socialtjänstlagen samt daglig verksamhet enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade. Avdelningen

är även en specialistfunktion när det gäller kunskap om missbruk av alkohol, narkotika och spel, samt ger råd, stöd och behandling åt vuxna personer med missbruksproblematik.

I kommunen finns även en säkerhets- och beredskapsavdelning inom kommunledningsförvaltningen, som ansvarar för att samordna säkerhetsarbetet i kommunen. Detta inkluderar bland annat kommunens brottsförebyggande och trygghetsskapande.

3.2.1.1 *Arbetet inom förvaltningen*

Arbetet med insatser på området ungdomskriminalitet och avhopparverksamhet bedrivs främst inom avdelning barn och familj, där tre funktioner anställts under 2024 för att arbeta med frågorna:

- Samordnare för sociala insatser (SIG)
- Samordnare för samverkan mellan skola, socialtjänst, polis och fritidsverksamhet (SSPF)
- Samordnare för inkluss/ avhopp (IA)

Inom avdelningen vuxna har även en samordnare för SIG-vuxen och avhopp anställts. Merparten av rollerna är nya för kommunen med undantag för rollen som SIG-samordnare, som fanns i kommunen mellan 2015–2018. Organisationen och respektive funktions rollbeskrivning är fortfarande under utveckling. Det framhålls under ett flertal intervjuer att funktionernas uppgifter samt roll i förhållande till andra delar av organisationen upplevs som otydligt.

Den organisation som finns på plats vid granskningstillfället utgår till stora delar från en rapport⁵, författad av de fyra samordnarna som nämns ovan. Rapporten uppges av intervjuade vara central för kommunens arbete inom området. I rapporten beskrivs ett generellt nuläge, som utgör bakgrunden till de nya insatserna. Den tilltänkta organisationen, diverse mötesforum, målgrupp och arbetssätt. Vid intervju framhålls att rapporten har presenterats för ledningsgrupp. Underlag som styrker att ansvarig nämnd har fått ta del av rapporten och beslutat om den organisation och omfattning på verksamheten som denna beskriver saknas.

Rapporten gör gällande att samordnarna ska ansvara för arbetet med ungdomskriminalitet och avhopparverksamhet utifrån olika utpekade målgrupper:

- SSPF: Barn mellan 9 och 13 år med hög risk för att utveckla en begynnande kriminalitet och/eller missbruk. Omfattande problematik där det på flera olika arenor finns fler riskfaktorer än skyddsfaktorer runt barnet.
- SIG: Barn och ungdomar mellan 13 och 20 år som har utvecklat kriminalitet och med hög risk att återfalla i brott. Omfattande problematik där det finns fler riskfaktorer än skyddsfaktorer runt ungdomen.

---

⁵ Rapport SSPF, SIG, IA, 2024-07-05, samordnare

- IA: Barn och ungdomar mellan 15 och 20 år som är häktade, dömda, alternativt placerade enligt LSU/LVU p.g.a. grov brottslighet.
- SIG-vuxen och avhopp: Vuxna individer som behöver stöd för att lämna en kriminell livsstil.

Ärenden kopplade till insatser för barn och unga, som utgör del av SIG, SSPF och IA, handläggs av socialsekreterare på en av två myndighetsutövande enheter inom avdelningen barn och familj. Totalt finns 20 anställda handläggare, tio på respektive enhet. För vuxna, över 20 år, handläggs ärendet av en socialsekreterare på avdelning vuxna. Likt för barn och unga är myndighetsutövandet indelat i två enheter med totalt 18 handläggare totalt och nio handläggare per enhet. Inom dessa två enheter finns fem handläggare med uttalat ansvar för avhopparärenden. Handläggning av inluss-ärenden kan hanteras av samtliga handläggare.

Det finns en gemensam mottagning som handlägger nya ärenden som inkommer avseende både barn och unga samt vuxna. Mottagningen genomför så kallade förhandsbedömningar där beslut om att inleda utredning eller inte tas. Om utredning inleds skickas ärendet vidare till utredningsenheterna som beskrivs ovan. Mottagningen har dock en grupp som arbetar med våld i nära relation, där ärendet inte lämnas vidare utan utreds på enheten.

Som stöd för arbetet med processen finns två processkartor. Processkartan för vuxna⁶ och barn och unga⁷ som visualiserar processen från inkommen anmälan/ ansökan till kartläggning, stöd, nätverksmöten och uppföljning av stöd. Det framgår av processkartorna att dessa inte är beslutad enligt klassificeringsstruktur i dokumenthanteringsplan.

3.2.2 Bedömning – Organisation och ansvarsfördelning

Vår bedömning är att arbetet delvis är organiserat på ett tydligt sätt, vad gäller ansvar och roller.

Det finns en grundläggande processbeskrivning för verksamheten, i vilken ansvar och roller beskrivs kopplat till arbetet med individärenden från mottagning till utredning och verkställandet av insats. Denna process är dock inte fullt ut fastställd i skriftliga rutiner utan enbart delvis. I de rutiner som finns framtagna (beskrivs mer i avsnitt 3.4.2) bedömer vi dock att det finns brister. Detta då det saknas uppgift om när rutiner beslutats, vem som har beslutat om de samt från vilket datum de gäller.

Vad gäller det specifika området ungdomskriminalitet och avhopparverksamhet finns de särskilda funktionerna SSPF-, SIG- och IA-samordnarna. Vi noterar att det i den rapport vi delgivit är tydligt vilken målgrupp respektive funktion är tänkt att arbeta mot, dock anser vi att ansvar och roller mellan funktionerna och övriga delar i den grundläggande processen är otydlig. I kommunen beskrivs dessa funktioner utföra insatser som socialsekreterare beslutat om, samtidigt beskrivs dessa funktioner ha

⁶ Samverkan för att motverka att vuxna hamnar i kriminalitet genom konkreta åtgärder och insatser (IA/SIG vuxna), 2024-06-18, beslutsfattare saknas

⁷ Samverkan för att motverka att invånare hamnar i kriminalitet genom konkreta åtgärder och insatser (SSPF/SIG/IA), 2024-06-18, beslutsfattare saknas

som uppdrag att bedöma om insatser och sätta in insatser. Med hänsyn till detta bedömer vi att det saknas tydlighet i ansvarsfördelning.

Den rapport som beskriver detta arbete är inte beslutad i nämnd. Detta till trots att den uppges vara central för kommunens arbete och avse frågor om inriktning och omfattning.

3.3 Samverkan

Av genomförda intervjuer framkommer att kommunintern samverkan sker med säkerhets- och beredskapsavdelningen som ansvarar för det övergripande trygghets- och brottsförebyggande arbetet i kommunen. Främst genom att enhetschef för öppenvården som är representant i forum gällande brottsförebyggande arbete. Hur samordnarna ska förmedla en lägesbild och samverka med säkerhets- och beredskapsavdelningen är inte fastställd.

Inom kommunen sker samverkan även med utbildningsförvaltningen samt kultur- och fritidsförvaltningen. Av intervjuade framhålls samverkan fungera väl, och såväl utbildningsförvaltningen som kultur- och fritidsförvaltningen uppges vara centrala i det arbete som kommunen bedriver vad gäller ungdomskriminalitet och avhopparverksamhet. Dessa är bland annat centrala aktörer i att identifiera ungdomar i riskzon samt deltar i arbetet med SIG och SSPF.

Den externa aktör som kommunen samverkar mest med, inom ramen för granskningsområdet, är Polismyndigheten. Det finns en överenskommelse⁸ om samverkan mellan polismyndigheten och kommunen för perioden 2023–2027 som anger mål för samverkan, samverkansforum, lokal lägesbild, åtgärdsplan och resurser till arbetet. Vidare anges även hur uppföljning, kommunikation och beredning ska genomföras.

Polismyndigheten deltar i flera av de olika forum för samverkan som kommunen etablerat och kontakten/dialogen mellan Polismyndigheten och kommunen framhålls fungera väl. Andra myndigheter, som exempelvis Skatteverket, Kriminalvården, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen samverkar kommunen med utifrån individens behov. Även här uppges samverkan fungera väl, även om den är mindre systematiserad än den mellan kommunen och Polismyndigheten.

3.3.1 Bedömning - Samverkan

Vi bedömer även att den samverkan som etablerats gällande arbetet med ungdomar i kriminalitet och avhoppare är i allt väsentligt ändamålsenlig.

Samverkan uppges generellt fungera väl. I huvudsak sker samverkan med Polismyndighet, men samverkan sker även med andra myndigheter samt med andra förvaltningar inom kommunen. Hur samverkan är tänkt att se ut mellan säkerhets- och beredskapsavdelningen samt SSPF, SIG och IA bör emellertid förtydligas.

---

⁸ Samverkansöverenskommelse mellan Växjö lokalpolisområde och Växjö kommun, 2023-11-07, kommunstyrelsen

3.4 Arbetsätt och insatser

3.4.1 Arbetsätt

Arbetet utgår, förutom tidigare omnämnd rapport, från delgiven insatspyramid.

Kronobarnsmodellen⁹ utgör grunden för kommunens arbete och framhålls av intervjuade framför allt fungera som ett synsätt för arbetet, där fokus ligger på att barnen och deras behov ska bli sedda. Arbetssättet påminner, i delar, om en SIP, men kräver ingen pågående insats och involverar fler parter. Fokus ligger på att agera i ett tidigt skede, och jobba motiverande, i stället för att agera efter en orosanmälan har gjorts.

Som en del av kommunens arbete finns ett skolsocialt team som beskrivs säkerställa att barn/unga och deras föräldrar har tillgång till socialtjänsten genom skolan. Detta framhålls vara en viktig del i att skapa kontakt med barnen/ungdomarna så att rätt insats kan komma till i rätt tid. Insatspyramiden utgörs vidare av SSPG, SIG och IA som alla är samverkansformer för ungdomar i risk för kriminalitet eller som redan lever en kriminell livsstil (se tidigare avsnitt).

Samordnarna (SIG, SPFF och IA) har en verkställande funktion och beslut om stöd från dessa tas av socialsekreterare som också handlägger och följer upp ärendet under insatsens gång. Samordnarna har, enligt rapporten samt enligt utsagor under intervjuer, möjlighet att vara rådgivande till handläggarna samt i samråd med handläggare och övriga involverade aktörer ge stöd i att bedöma aktuella insatser i respektive ärende.

⁹ Ett länsgemensamt arbetssätt för kommunerna i Kronobergs län, Region Kronoberg, Polismyndigheten och Linnéuniversitetet.

För att aktualisera individer till de samordnande insatserna framgår av intervjuer att det genomförs sedvanliga utredningar vid utredningsenheterna. I utredningarna används inga strukturerade bedömningsmetoder specifikt för målgruppen, dock används bedömningsmanualer vid hot och våld. Vid våld i nära relation används Patriark¹⁰, SARA:SV¹¹ och SAM¹².

När insatsen verkställs av samordnarna framgår av rapport att de arbetar utifrån modellen risk, behov och mottaglighet (RBM) för att bedöma vilka insatser som är rätt för individen. RBM används av såväl handläggare som samordnare. Flertalet anställda på kommunen genomför under granskningstillfället utbildning i metoden. Vid granskningstillfället har inga genomförandeplaner tagits fram, varför arbetet med RBM i praktiken, inte går att redogöra för.

Check IRK¹³, kriminalitet som livsstil, funktionell familjeterapi samt Signs of safety är exempel på andra metoder och modeller som används inom området. Det framhålls vid intervjuer att vissa i gruppen också ska utbildas i Check-15¹⁴.

Alla pågående ärenden i SSPF, SIG samt IA innebär att ett samtycke om informationsutbyte har inhämtats från individen och/ eller vårdnadshavare, att gemensamma nätverksmöten genomförs samt att en gemensam åtgärdsplan upprättas med andra aktörer. Huruvida en insats genomförs är således avhängt på huruvida individen väljer att ge samtycke till informationsutbytet eller inte.

Det framgår av rapport att beredningsgrupp med tillhörande operativ grupp har etablerats i kommunen som del av den satsning som nu genomförs vad gäller de nya insatserna på området. Beredningsgruppen träffas två gånger i månaden. Varannan träff deltar enhetschefer från barn och familj, vuxna och mötesplatser samt den operativa gruppen, polis och representant från utbildningsförvaltningen, varannan träff deltar enhetschefer för barn och familj samt den operativa gruppen. Vid båda mötena diskuteras ärenden, huruvida individen är aktuell för någon av insatserna, samt vilken insats (SPFF, SIG eller IA) som är aktuell för individen i fråga. Vid den träff där hela gruppen deltar ska även information från respektive verksamhet delges. Vid granskningstillfället har det första mötet i den större möteskonstellationen genomförts.

Den operativa gruppen träffas en gång i veckan och utgörs av samordnare för SIG, SSPF och IA. Syftet med dessa möten är att gå igenom och fördela ärenden, aktuellt läge för verksamhetsformerna samt arbeta verksamhetsutvecklande.

Vid granskningens genomförande har kommunen ännu inte genomfört en SSPF, SIG eller IA som insats från början till slut. Arbetet har således inte heller utvärderats.

3.4.2 Rutiner

För arbetet med granskningsområdet framhålls vid intervju att den rapport som tidigare beskrivs anger hur arbetet ska genomföras. I rapporten finns även en rutin för

¹⁰ Guide som används för att bedöma och hantera risker för hedersrelaterat våld.

¹¹ Guide som används för att bedöma risk för upprepat partnervåld.

¹² Guide som används för att bedöma risker vid stalking.

¹³ Checklista för initial bedömning för kriminalitet.

¹⁴ Strukturerade bedömningsmanual för att bedöma hot och våld från och mellan kriminella aktörer.

Växjö kommun

Granskning av kommunens arbete med ungdomskriminalitet och avhopparverksamhet

2024-09-27

utredande socialsekreterare¹⁵ som anger hur IA-samordnare ska kopplas in för häktade ungdomar beroende på om de är häktade i Växjö eller på annat häkte.

Utöver detta finns flertal riktlinjer och rutiner som berörs från den ordinarie socialtjänstprocessen. De rutiner som särskilt nämns avser:

- Insats råd och stöd¹⁶, förtydligar vilka kriterier som ska vara uppfyllda innan insatsen *Råd och stöd socialsekreterare* beviljas. Vidare förtydligar rutinen ansvar och genomförande av arbetet med genomförandeplan och uppföljning av denna.
- Placeringsrutin¹⁷ – Barn och familj, beskriver hur samtliga faser av handläggningen i placeringsärenden ska genomföras (aktualisering, utredning, insats, avslut).
- Riktlinje dokumentation¹⁸ anger, hur journalanteckningar ska upprättas för att säkerställa rättssäkerhet, specifika krav på rubriker samt ansvar för dokumentation.
- Rutin beredningsgruppen¹⁹ anger beredningsgruppens och operativa gruppens mötesintervall och dagordning.
- Rutin handläggarskap²⁰ anges ansvarsfördelning vid handläggning av ärenden mellan huvudhandläggare och medhandläggare.
- Rutin efter barnförhör²¹ anger hur socialsekreterare och behandlare ska agera efter ett barnförhör gällande exempelvis genomförande av hembesök, information till föräldrar och insättandet av krisstöd.

Det finns därtill framtagna instruktioner kring hur utredningar ska presenteras till individutskottet samt nämnden för arbete och välfärd.

Samtliga ovan nämnda styrdokument saknar beslutsfattare.

3.4.3 Insatser

SSPF, SIG och IA utgör de tre mest centrala insatserna kopplat till granskningsområdet. Insatserna är målgruppsindelade, med fokus på olika åldersgrupper (se avsnitt 3.2.2). Detta innebär till exempel att insatsen SSPF ges till ungdomar mellan 9–13 och SIG för de mellan 13–20. Det uppges kunna göras avsteg från åldersindelningen. Detta görs utifrån vilken insats som bedöms vara bäst för den specifika individen. I de fall då individen snart övergår från en åldersgrupp till nästa kan avsteg även göras. Vid granskningstillfället har ännu inga avsteg från åldersindelningen gjorts.

¹⁵ Bilaga 9 Rutin för utredande socialsekreterare, 2024-07-05, beslutsfattare saknas

¹⁶ Insats råd och stöd – rutin, datum och beslutsfattare saknas

¹⁷ Placeringsrutin – barn och familj, 2024-06-26, beslutsfattare saknas

¹⁸ Riktlinje dokumentation, 2024-12-04, beslutsfattare saknas

¹⁹ Rutin beredningsgruppen, datum och beslutsfattare saknas

²⁰ Rutin handläggarskap, datum och beslutsfattare saknas

²¹ Strukturerade arbetsflöden efter barnförhör, datum och beslutsfattare saknas

Utöver insatserna SSPF, SIG och IA kan beslut fattas om kompletterande insatser. Beslut fattas av ansvarig handläggare och framkommer av den åtgärdsplan som tas fram för aktuell individ. Insatstypen kan variera och utgörs av såväl insatser kopplat till det arbete som genomförs inom ramen för SSPF, SIG och IA, som andra insatser.

De kompletterande insatserna som ges inom ramen för SSPF, SIG och IA är insatser riktade gentemot det kriminella beteendet, exempelvis insatser i syfte att minska våld eller minska droganvändning. Det kan också handla om att förening/tränare inkluderas i arbetet med åtgärdsplanen eller att skolan tas in i syfte att minska risk för konflikt/våld i under skoltid. Det senare genom att använda sig av elevstödjare vid raster samt att samordnaren agerar kontakthållare (motsvarande kontaktperson) gentemot viktiga instanser. Det är tillskottet utav dessa insatser, med tillhörande resurser i form av samordnare, som utgör den största förändringen gentemot hur kommunen arbetat innan 2024.

Exempel på ordinarie insatser (d.v.s. insatser som beslutas om inom ramen för ordinarie socialtjänstverksamhet) som kan ges kan vara ekonomiskt bistånd, vuxenutbildning, studievägledning, arbetsmarknadsanställningar, CV-hjälp. möjlighet till praktik, stöd från boendeenheten samt budget och skuldrådgivning.

Därtill framhålls de olika formerna av behandlingsarbete som viktiga insatser. Funktionell familjeterapi (FFT), kriminalitet som livsstil (KSL) och återfallsprevention delges alla som exempel på behandlingsinsatser. Skyddsplacering utav avhoppare går även att, i viss mån, betrakta som ordinarie insats då det genomfördes även innan 2024 års förändringar. Sedan 2024 lägger kommunen emellertid större fokus på arbetet med avhoppare.

Intervjuade för granskning framhåller att de insatser som utgör kommunens arbete mot ungdomskriminalitet och avhopparverksamhet fungerar väl. Att dessa tas fram med individen och dess behov i fokus framhålls som en framgångsfaktor. Hur väl SSPF, SIG och IA fungerar uppges emellertid vara svårare att bedöma då dessa är väldigt nya, och inga ärenden vid granskningstillfället har hunnit slutföras

3.4.4 Bedömning – Arbetssätt och insatser

Vår bedömning är att nämnden delvis har strukturerade bedömningsmetoder i arbetet med ungdomar i kriminalitet.

Standardiserade bedömningsmetoder kan användas som stöd för att bedöma en persons situation, funktion eller behov av stöd.

Det framkommer att samordnarna i sin verkställande roll använder sig av vissa bedömningsmetoder för att bedöma ungdomars situation och behov. Vi bedömer dock att det saknas en ändamålsenlig användning av bedömningsmetoder i utredningsarbetet vid bedömning av behov. Vi menar att behovsbedömningar behöver genomföras inom ramen för utredningsarbetet och inte först vid verkställandet av insats. De bedömningsmetoder som används inom ramen för utredningsarbetet avser området våld i nära relation. För ungdomar som inte ingår i den gruppen, saknas strukturerade bedömningsmetoder i arbetet med utredning av behov.

Det finns ett flertal etablerade bedömningsmetoder som syftar till att bedöma ungdomar i kriminalitet/ eller med risk för att hamna i kriminalitet. Dessa används inte i kommunen idag.

Att använda strukturerade bedömningsmetoder kan bidra till att minska risken för felaktiga och otillräckliga bedömningar samt möjliggöra systematiska och likvärdiga bedömningar. Vidare ger användandet av strukturerade bedömningsmetoder ökade möjligheter till uppföljning på individ-, målgrupps- och verksamhetsnivå.

Vår bedömning är att det i allt väsentligt finns ändamålsenliga insatser på plats, i syfte att motverka nyrekrytering till eventuella gängmiljöer samt hjälpa och stötta avhoppare.

Insatser i syfte att stötta och hjälpa avhoppare har funnits på plats inom öppenvården under en längre tid. Likaså insatser i syfte att motverka nyrekrytering. Vi ser att ett flertal av insatserna som finns i kommunen är etablerade och evidensbaserade.

Med den nya satsning som gjorts under 2024 kan vi emellertid konstatera att dessa frågor prioriteras och resurssätts i en större omfattning än tidigare. Tydligt inte minst i hur fyra samordnare har anställts för att arbeta med frågorna. Insatserna som dessa samordnare arbetar med bygger på flera olika metoder och arbetssätt, vissa evidensbaserade. För att faktiskt kunna uttala sig om samtliga insatsers ändamålsenlighet krävs emellertid att dessa tillåts fortlöpa och utvärderas efter att de har genomförts.

3.5 Uppföljning och utvärdering

3.5.1 Uppföljning/ kontroll

I det systematiska kvalitetsarbetet görs uppföljning och kontroller för att säkerställa verksamhetens kvalitet. Detta görs främst i form av egenkontroller men också inom ramen för internkontrollarbetet.

Vad gäller egenkontroller för att säkerställa att arbetet löper på i enlighet med fastställda rutiner, arbetssätt och metoder delges vid intervjuer att det på såväl utredningsenhet som i öppenvård genomförs så kallade ärendegenomgångar. Vid genomgångarna går specialist vid enheten igenom alla ärenden med respektive handläggare. För arbetet på utredningsenhet beskrivs ärendegenomgångarna i rutin²² dock saknas underlag som beskriver genomgångarna i öppenvården. Vid ärendegenomgångarna på utredningsenhet kartläggs även handläggares arbetsbelastning.

Enligt intervjuade saknar verksamheten ett systematiserat arbetet med andra former egenkontroller (exempelvis stickprov i form av granskar av slumpmässiga ärenden).

Dock framkommer att de genomförs stickprov vid vissa tillfällen, då på uppdrag av verksamhetsutvecklare och i huvudsak utgår de kontrollerna från internkontrollplanen.

²² Grund för ärendegenomgång Stöd och utredning barnenheter, 2024-06-26, saknar beslutsfattare

Växjö kommun

Granskning av kommunens arbete med ungdomskriminalitet och avhopparverksamhet

2024-09-27

Under 2023 genomfördes i enlighet med den då antagna internkontrollplanen, ett flertal kontroller som framgår av uppföljning²³. Dels genomfördes granskning av loggningskontroller och verkställande av beslut (där inga brister identifierades), dels genomfördes granskning av delegationsbeslut och rutiner för barn placerade i familjehem (där brister identifierades). Nämnden har vid uppföljningen också beslutat om åtgärder för att komma till rätta med bristerna.

I nämndens internkontrollplan för 2024²⁴ framkommer vilka områden som ska kontrolleras under året. Av planen framkommer att följande granskningar ska genomföras:

- Granska följsamhet till rutiner avseende kostnadskontroll
- Granska kännedom om och följsamhet till dokumenthanteringsplan
- Granska LVU-processen inkl. samtliga beslut
- Granskning av att barnkonsekvensanalyser genomförs inför beslut i allmänna ärenden
- Granskning av delegationsbeslut
- Granskning av loggkontroller
- Granskning av följsamhet till avtal för placeringar

Övriga kontroller som lyfts i intervjuer avser granskning av utredningstider. Detta framhålls av intervjuade genomföras löpande i syfte att säkerställa en rimlig arbetsbelastning och att utredningarna inte överskrider de av lagen angivna tidsfristerna. I de fall en utredning överskrider tidsfrist och det saknas skäl som anges som godtagbart av lagen, upprättas avvikelse. Avvikelser följs sedan upp på aggregerad nivå.

Vad gäller området placeringar framkommer att det utöver tidigare beskrivet kontrollarbete också finns en placeringskoordinator som granskar följsamhet till avtal för placering. Detta inkluderar boende för skyddsplacerade, då dessa är upphandlade enligt samma avtal. Fokus för dessa uppföljningar är på avtalsefterlevnad.

Vidare framgår av nämndens kvalitets- och patientsäkerhetsberättelse²⁵ att kontroller har genomförts av genomförandeplaner och beslut under 2023 vilket visat på vissa brister. Avseende 2024 framgår att prioriterade utvecklingsområden bland annat är att identifiera egenkontroller tillsammans med verksamheter inom förvaltningen samt undersöka möjligheten att utveckla en struktur där varje enhetschef får i uppdrag att själv beskriva och analysera sitt kvalitetsarbete under det gagna året. Det finns ingen beskrivning av om huruvida kontroller ska genomföras under 2024.

²³ Redovisning av uppföljning av intern kontrollplan för 2023, 2024-02-07, nämnden för arbete och välfärd

²⁴ Intern kontrollplan för 2024, 2024-02-07, nämnden för arbete och välfärd

²⁵ Kvalitets- och patientsäkerhetsberättelse 2023 samt patientsäkerhetsplan för 2024, 2024-02-07, nämnden för arbete och välfärd

3.5.2 Utvärdering

Vid intervjuer framhålls att verksamheten följer insatser systematiskt på individnivå genom uppföljningar. Detta genom att den enskildes beslut följs upp av ansvarig handläggare för att säkerställa att beslutade insatser genomförs. Utgångspunkten för uppföljningen är de mål som finns beskrivna i beslutsunderlag och framtagna planer.

Av våra intervjuer framgår dock att det inte genomförs någon systematisk uppföljning av insatserna på aggregerad nivå, med fokus på effekter och kvalitet.

Det framhålls dock att ett arbete med att implementera individbaserad systematisk uppföljning (ISU) har påbörjats. Detta initialt inom barn och unga öppenvård samt behandlingshem för vuxna, med intentioner om att införa detta i resterande delar av verksamheten över tid. ISU handlar om att löpande beskriva och mäta individers problem, behov, insatser och resultat. Uppföljningen på individnivå kompletteras med att sammanställa informationen på gruppnivå, för att ge kunskap om och underlag för utveckling av verksamheten.

3.5.3 Nämndens uppföljning

Nämndens uppföljning består i huvudsak utav uppföljning i samband med delårsbokslutet samt årsredovisningen (utöver de delar som framgår i avsnittet ovan gällande internkontroll samt kvalitets- och patientsäkerhetsarbetet). Utöver detta ska samtliga enheter, som del av deras månadsuppföljning, redogöra för avdelningens framdrift. Dessa tas fram på enhetsnivå, varpå avdelningschef sammanställer dessa till en avdelningsövergripande rapport.

Rapporterna innehåller information om efterlevnaden av de uppdrag som tilldelats avdelningen i samband med budget. Uppdragen utvärderas sedan i slutet av året varpå nya uppdrag beslutas om i samband med att budget för nästkommande år tas fram. Av årsrapporten för 2023 framkommer att utredningstider, väntetid samt brukarbedömningar (data saknas i rapporten) följs upp. Aggregerade data kopplat till de genomförda insatsernas effekt och kvalitet saknas dock.

3.5.4 Bedömning – Uppföljning och utvärdering

Vår bedömning är att det inte finns ett systematiskt arbete för att säkerställa att arbetet genomförs i enlighet med fastställda rutiner och arbetsätt.

Vid granskningstillfället saknas ett fullt ut systematiskt arbete kring säkerställandet av kvaliteten i verksamheten. Enligt föreskrifter ska verksamheter som bedriver socialtjänst, planera, leda, kontrollera, följa upp, utvärdera och förbättra verksamheten.

Visst arbete genomförs inom ramen för internkontrollarbetet samt i kvalitets- och patientsäkerhetsarbetet. Dessa två delar är enligt vår bedömning inte tillräckliga för att säkerställa följsamhet till rutiner och fastställda arbetsätt. Detta då det saknas en systematisk planering för hur, när och av vem egenkontroller ska genomföras och dokumenteras, samt hur resultatet ska användas i utvecklingsarbetet. Vidare också då dessa egenkontroller inte är återkommande.

Växjö kommun

Granskning av kommunens arbete med ungdomskriminalitet och avhopparverksamhet

2024-09-27

Vi menar att det behöver finnas ett tydligt egenkontrollarbete där verksamheten själv övervakar och utvärderar sina arbetsprocesser systematiskt och över tid. Detta utöver internkontrollarbetet som snarare omfattar ledningens övergripande system av processer och rutiner för att säkerställa organisationens effektivitet och efterlevnad, baserat på riskanalyser som kan variera från år till år.

Vi gör även bedömningen att nämnden saknar ett systematiserat arbete med uppföljning, utvärdering och utveckling av insatserna.

Uppföljning genomförs löpande under året, i samband med såväl månadsrapporteringar som delårs/årsredovisning. Trots att uppföljningar genomförs löpande saknar dessa aggregerade data kopplat till genomförda insatsers kvalitet och effekt, vilket i sin tur försvårar vid utvärdering och utveckling av insatserna. För att utvärdera och utveckla verksamheten krävs god kännedom om i vilken omfattning nuvarande insatser fungerar. Detta saknas idag. Ett arbete med att stärka uppföljningsarbetet har påbörjats i vissa delar av verksamheten men har vid granskningstillfället inte resulterat i någon uppföljning eller utvärdering.

4 Samlad bedömning och rekommendationer

Syftet med granskningen har varit att bedöma om nämnden för arbete och välfärd har ett ändamålsenligt arbete med insatser till unga i kriminalitet och avhoppare för att bryta deras kriminella livsstil.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att nämnden för arbete och välfärd delvis har ändamålsenligt arbetssätt med insatser till unga i kriminalitet och avhoppare för att bryta deras kriminella livsstil.

Bakgrunden till vår samlade bedömning är att det finns flera delar i arbetet som utvecklats under 2024 (samt under perioden för denna granskning) men som samtidigt inte dokumenterats och förankrats fullt ut. Vi menar att det behövs förtydligande av roller och ansvar inom organisationen, stärkt kontroll av följsamhet till gällande rutiner och utvärdering av insatsers effekt.

Utifrån våra iakttagelser och bedömningar rekommenderar vi nämnden för arbete och välfärd att:

- Säkerställa att det finns en antagen organisationsstruktur med tydliga roller och ansvar för arbetet med ungdomskriminalitet och avhopparverksamhet.
- Säkerställa att det finns beslutade och dokumenterade arbetssätt och rutiner för arbetet med ungdomskriminalitet och avhopparverksamhet.
- Säkerställa att bedömningsmetoder med syfte att kartlägga behov på individnivå genomförs inom ramen för utredningsarbetet.
- Säkerställa att tillräckliga kontroller genomförs av rutiner och arbetssätt genom stärkt systematik i arbetet med egenkontroller.
- Följa upp och utvärdera insatsers effekter systematiskt.

Växjö kommun

Granskning av kommunens arbete med ungdomskriminalitet och avhopparverksamhet

2024-09-27

Datum som ovan

KPMG AB

Joakim Hackström-Larsson

Verksamhetsrevisor

Viktor Tagesson

Verksamhetsrevisor

Fredrik Ottosson

Certifierad kommunal yrkesrevisor

och kundansvarig

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.

5 Bilaga A – Granskade dokument och intervjuade funktioner

Följande dokument har varit föremål för granskningen:

- Reglemente för nämnden för arbete och välfärd, 2023-08-29, kommunfullmäktige
- Budget 2024: med plan för 2025 och 2026, 2024-03-19, kommunfullmäktige
- Arbete och välfärd, internbudget 2024, 2024-02-28, nämnden för arbete och välfärd
- Verksamhetsplan, arbete och välfärd för 2023 och 2024
- Rapport SSPF, SIG, IA, 2024-07-05, samordnare
- Samverkan för att motverka att vuxna hamnar i kriminalitet genom konkreta åtgärder och insatser (IA/SIG vuxna), 2024-06-18
- Samverkan för att motverka att invånare hamnar i kriminalitet genom konkreta åtgärder och insatser (SSPF/SIG/IA), 2024-06-18
- Samverkansöverenskommelse mellan Växjö lokalpolisområde och Växjö kommun, 2023-11-07, kommunstyrelsen
- Guide som används för att bedöma och hantera risker för hedersrelaterat våld.
- Guide som används för att bedöma risk för upprepat partnervåld.
- Guide som används för att bedöma risker vid stalking.
- Checklista för initial bedömning för kriminalitet.
- Strukturerade bedömningsmanual för att bedöma hot och våld från och mellan kriminella aktörer.
- Bilaga 9 Rutin för utredande socialsekreterare, 2024-07-05
- Rutin för Insats råd och stöd
- Placeringsrutin – barn och familj, 2024-06-26
- Riktlinje dokumentation, 2024-12-04
- Rutin beredningsgruppen
- Rutin handläggarskap
- Strukturerade arbetsflöden efter barnförhör
- Grund för ärendegenomgång Stöd och utredning barnenheter, 2024-06-26
- Redovisning av uppföljning av intern kontrollplan för 2023, 2024-02-07, nämnden för arbete och välfärd
- Intern kontrollplan för 2024, 2024-02-07, nämnden för arbete och välfärd

Växjö kommun

Granskning av kommunens arbete med ungdomskriminalitet och avhopparverksamhet

2024-09-27

- Kvalitets- och patientsäkerhetsberättelse 2023 samt patientsäkerhetsplan för 2024, 2024-02-07, nämnden för arbete och välfärd

Intervjuer har genomförts med följande funktioner:

- Avdelningschef – Barn och unga
- Avdelningschef – Vuxna
- Ordförande för nämnden för arbete och välfärd
- Enhetschef – Öppenvård Unga
- Enhetschef – Barn och familj (Utredning)
- Enhetschef – Gemensam mottagning
- SIG-samordnare
- SSPF-samordnare
- IA – Barn och unga
- IA – Vuxna